

Kurzus neve: Kritikai Elméletek 2/Az öngyarmatosítás, önkizsákmányolás, önábrázolás (A szubjektivitás és a szubjektíváció társadalmi feltételei)				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): K. Horváth Zsolt/ khzs@hotmail.com				
Kód: M-DE-401	Tantervi hely: DE MA	Javasolt félév: 4. félév	Kredit: 5	Tanóraszám: heti 3 Egyéni hallgatói munkaóra:
Kapcsolt kódok:	Típus: szeminárium/ előadás	Szab.vál-ként felvehető-e?	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
<p>A kurzus célja és alapelvei:</p> <p>A <i>Kritikai elméletek</i> c. tantárgyak célja, hogy a kritikai és kulturális tanulmányok (critical and cultural studies) főbb tendenciáit mesterszinten ismertesse meg a designelmélet leendő szakembereivel. A tantárgy interdiszciplináris, így több folyamatra is érzékeny elmélettörténeti perspektívában vázolja fel a mai panorámát. Értelemszerűen végig követi például azt a designkultúra-tudomány kialakulása szempontjából perdöntő folyamatot, amelyikben a klasszikus irodalomtudomány világszerte, számos műhelyben kultúratudománnyá (cultural studies, Kulturwissenschaften, studi culturali stb.) alakult át. Ebben az átalakulásban egyaránt hangsúlyt fektet a kultúrakutatás brit (R. Hoggart, R. Williams, E. P. Thomson, S. Hall stb.), amerikai és kontinentális irányzataira (F. Kittler, A. Assmann stb.) is. A kontinentális irányzat megismerésekor pedig külön szerepet szán a frankfurti örökség értelmezésének, s mai kritikai relevanciáinak. A tantárgy két féléves (5+5 kredit), az első félév általános, bevezető jellegű, míg a második félév monografikus, vagyis a bevezető félév általános tematikájából (ti. "big picture") mindig más és más konkrét témát választ elmélyítés céljával. Az idei második félévben arról morfondírozunk majd, hogyan értelmezhető a designkultúra tudománya kritikai és humanista vállalkozásként a fenntarthatatlanság poszthumán állapotában.</p>				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):				
<p>Tudás:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Képes a designkultúra legkülönbözőbb szereplői között közvetíteni, és a különféle szereplők nézőpontjait kritikusan kezelni s ennek megfelelően azokat egymáshoz közelíteni. 2) Kritikai elméletekre támaszkodva képes önálló szakmai álláspontot kialakítani recens szakmai kérdésekben és vitákban. 3) Képes szakterületének szakszerű és kritikus képviselőjére a honi és nemzetközi felsőoktatásban és kutatói szférában. <p>Képesség:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Képes a designkultúra legkülönbözőbb szereplői között közvetíteni, és a különféle szereplők nézőpontjait kritikusan kezelni s ennek megfelelően azokat egymáshoz közelíteni. 2) Kritikai elméletekre támaszkodva képes önálló szakmai álláspontot kialakítani recens szakmai kérdésekben és vitákban. 3) Képes szakterületének szakszerű és kritikus képviselőjére a honi és nemzetközi felsőoktatásban és kutatói szférában. <p>Attitűd:</p> <p>Elkötelezett saját szakmája kritikai természete iránt, így e kritikai pozíciót is kritikusan szemléli szakszerű eszközökkel.</p> <p>Autonómia és felelősségvállalás:</p>				

Szakmai műveltségének köszönhetően kritikai értelmiségi pozíció betöltésére alkalmas és így aktív állampolgárként járulhat hozzá szakmája, a felsőoktatás és a tudományos, illetve designszféra anyagi, szellemi és erkölcsi előmeneteléhez.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

- 1) A kritikai elméletek és a kultúratudományok szerepe a művészettudományok és a művészettörténet világában.
- 2) A kritikai elméletek és kultúratudományok szerepe az építészetelmélet és -történet világában.
- 3) A designkultúra-tudomány és a kritikai elméletek, illetve a kultúratudományok kapcsolata, a designtörténet-írás kulturális fordulata.

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

1. Bevezetés: a félév tematikájának ismertetése, a teljesítés feltételeinek megbeszélése

2. „Egyéni szociális probléma”: struktúrák, egyének és léptékek

Sebastian CONRAD, What is Global History? Princeton, Princeton University Press, 2016, 1-16.

David HARVEY, Brief History of Neoliberalism, Oxford, Oxford University Press, 2005, 64-86.

Jürgen KOCKA, Mozgolódás a történettudományban, BUKSZ, 20. évf. (2018) 1. sz., 89-92.

BÁNKI György, A legnagyobb könyv a nárcizmusról, Budapest, Ab Ovo, 2016.

I. POSZTKOLONIALIZMUS ÉS ÖNGYARMATOSÍTÁS

3. Gyarmatosítás, világrend, világtörténelem

Reinhart Koselleck, A kora újkor elmúlt jövője, in Elmúlt jövő. A történeti idők szemantikája, Budapest, Atlantisz, 2003, 17-40.

Immanuel WALLERSTEIN, A modern világgazdasági rendszer kialakulása. Tőkés mezőgazdaság és az európai világgazdaság eredete, Budapest, Gondolat, 1983, 9-26.

4. A civilizáció peremén – a történelem peremén

Homi K. BHABHA, DisszemiNáció. A modern nemzet ideje, története és határai, in Narratívák 3. A kultúra narratívái, N. Kovács Tímea (szerk.), Budapest, Kijárat, 1999, 85-118.

Eric R. WOLF, Európa és a történelem nélküli népek, Budapest, Akadémiai – Osiris– Századvég, 1995, 9-37.

Larry WOLFF, Inventing Eastern Europe. The Map of Civilization on the Mind of the Enlightenment, Stanford, Stanford University Press, 1994.

5. A „felzárkózás” mint öngyarmatosítás

József BÖRÖCZ, Goodness is Elsewhere. The Role of European Difference, Comparative Studies of Society and History, 48. évf. (2006) 1. sz., 110-138.

Alexandar KIOSSEV, Jegyzetek az öngyarmatosító kultúrákról, A Szem, 2017. január: <http://aszem.info/2017/01/alexander-kiossev-jegyzetek-az-ongyarmatosito-kulturakrol1/>

Attila MELEGH, On the East-West Slope. Globalization, Nationalism, Racism and Discourses on Central and Eastern Europe, Budapest – New York, CEU Press, 2006.

SZÚCS Jenő, Vázlat Európa három történeti régiójáról, Történelmi Szemle, 24. évf. (1981) 3. sz., 313-357.

II. ÖNKULTÚRA, ÖNIMÁDAT, ÖNKIZSÁKMÁNYOLÁS

6. A lélek a test börtöne: kormányzás és önkultúra

Michel FOUCAULT, Felügyelet és büntetés. A börtön története, Budapest, Gondolat, 1990.

Michel FOUCAULT, A szexualitás története, III. Törődés önmagunkkal, Budapest, Atlantisz, 2001, 43-77.

Nikolas ROSE, Governing the Self. The Shaping of the Private Self, London – New York, Free Association Books, 1999. 2. kiadás, 1-11.

7. Teljesítménykényszer és a lelkek kormányzása

Mark FISHER, Kapitalista realizmus. Nincs alternatíva?, Budapest, Napvilág, 2020, 15-29.

Byung-Chul HAN, Pszichopolitika, Budapest, Typotex, 2020.

8. Kiegészítés és önkizsákmányolás

Byung-Chul HAN, A kiegészítés társadalma, Budapest, Typotex, 2019.

David GRAEBER, Bullshit munkák, Budapest, Typotex, 2020.

Christopher LASCH, Az önimádat társadalma, Budapest, Európa, 1984.

III. ÖNIMÁDAT ÉS ÖNÁBRÁZOLÁS: AZ ARC ÉS A TEST POLITIKÁJA

9. Önbemutató: nyilvánosság és intimitás

Norbert ELIAS, A civilizáció folyamata. Szociogenetikus és pszichogenetikus vizsgálódások, Budapest, Gondolat, 1987, 305-310.

Erving GOFFMAN, Az én bemutatása a mindennapi életben, Budapest, Thalassa – Pólya, 1998, 167-189.

Richard SENNETT, A közéleti ember bukása, Budapest, Helikon, 1998.

10. Az arc szerepei: a persona, a maszk

Roland BARTHES, Garbo arca, in Mitológiák, Budapest, Európa, 1983, 85-87.

Vanessa BROWN, Cool Shades. The History and Meaning of Sunglasses, London, Bloomsbury, 2015, 137-152.

Marcel MAUSS, Az emberi szellem egy kategóriája: a személy, az „én” fogalma, in Szociológia és antropológia, Fejős Zoltán (szerk.), Budapest, Osiris, 2004, 391-395, 407-417.

11. Önbizalomhiány vagy önimádat: a szelfi és a mediatizált arcok fogyasztása

Marc AUGÉ, Séta a Luxembourg-kerten át, Budapest, Műcsarnok, 2013, 112-124.

Hans BELTING, Faces. Az arc története, Budapest, Atlantisz, 2018, 27-78.

12. Összefoglalás

A tanulás környezete: online órák meet-en keresztül

Értékelés: ötfokozatú osztályzat: 1-5

Teljesítendő követelmények:

Értékelés módja:

Az értékelés szempontjai:

Az érdemjegy kiszámítása:

Tájékoztató irodalom: lásd a tanulószervezés részletezésénél

Egyéb információk: -

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:
részleges beszámítás/elismerés lehetséges

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: khzs@hotmail.com